

Jak jsem vylepšil úl 39x24

Jedním z typů úlů, které najdete na mé včelnici je nástavkový úl s klasickou a v České republice nejrozšířenější rámkovou mírou 39 x 24 cm. Avšak jediný „běžný“ parametr, který u mne na tomto úlu najdete, je už dnes vlastně jenom délka rámmu 39 cm. Vše ostatní jsem předělal ku prospěchu včel a hlavně medného výnosu a snadnější obsluhy včelstev.

Inovace první = dno

První, co jsem změnil úplně od základu a vyvinul podle vlastních pozorování, je dno úlu. Je tak stěžejní záležitostí, že jsem mu věnoval článek v minulém časopise Včelařství.

Inovace druhá = plastový nástavek

Další inovací, o kterou se v České republice přede mnou už pokusil Ludvík Svítek (v mnohém mne inspiroval a hlavně jsem měl možnost strávit u něj několik pracovních dní, pracovat v jeho plastových úlech a vidět zcela jednoznačný kladný rozdíl), byla změna materiálu nástavků 39 x 24 ze dřeva na tvrzený plast pod obchodním názvem „koplén“.

V mém včelařském provozu jsem ze začátku také používal (a ještě dosluhují) tenkostěnné čtvercové dřevěné nástavky na 11 rámků s možností teplé i studené stavby. Rozhodně jsem však přeskočil světový „česko-slovensko-polský“ unikát palubkových úlů (neparafinovatelných, s polystyrenem uprostřed, neekologických, těžkých a neohrabaných, bez řádných úchopů, širokých atd.). Prvně jsem se uchýlil k „zateplení“ pomocí kočovních včelařských vozů, včelínů apod. Rozdíl byl znát. A také jsem se poohlédl po Evropě. Výsledek byl zcela jasný: všude se pomalu začínají šířit plastové stě-

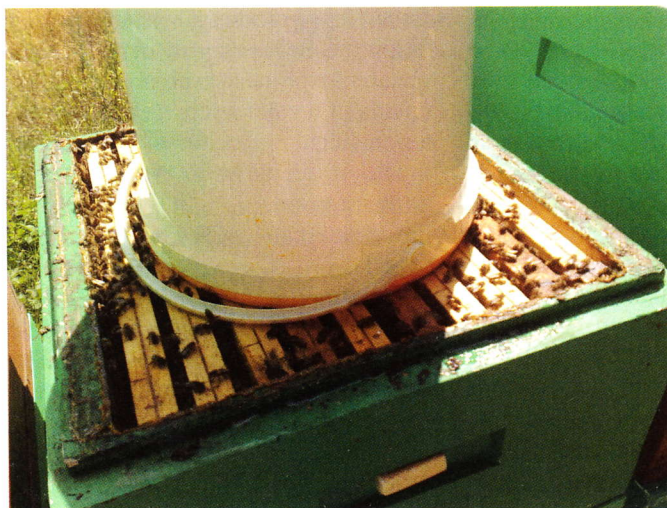

Vylepšené úly na včelnici

ny úlu (zejména u moře, na horách, či v horké Africe, Turecku apod.), preferují se vysoké plodištní nástavky a dál se lépe a více včelaři na širším rámmu (42cm; 43,5 cm; 44,8 cm). S šířkou rámmu nic nenaděláme. To bychom museli vyměnit úly od nástavků až po dno, krmítka a i rámmky. Se zateplením však lze mnohé učinit a s rámkovou výškou také.

Rámek 39 x 24 (jeden nástavek těchto rámků) není vhodný pro naši kraňku z hlediska plástové plochy pro plodování či zimování a není nijak vhodný pro tenkostěnný úl. Včely milují teplo. Proto čím více tepla, tím menší spotřeba zásob (v předjaří, nikoliv v zimě, neboť včely si v zimě v úlu netopí, viz. kniha: Fenomenální včely), tím větší plodo-

vý rozvoj, tím lepší ekonomika. Proto jsem začal experimentovat s plastovým nástavkem. Chtěl jsem zachovat kompatibilitu s používanými dřevěnými, a tak mi nezbylo nic jiného, než investovat do svojí formy. Tento vývoj jsem ukončil vznikem mého vlastního typu nástavku 39 x 24 z tvrzeného plastu o síle stěny 45 mm s očkem na studenou stavbu. Nástavek lze umístit jak na teplou, tak i na studenou stavbu a hlavně lze jej kombinovat s našimi falcovými dřevěnými nástavky či dnem. Nahoře i dole jsem ho opatřil 10mm falcem pro snadný transport. Na každém dolním rohu je vybrání a plastová výztuha pro rozpěrák, takže není problém nástavky oddělovat. Drážky pro zavěšení plástů jsou též vy-

Jednoduchý způsob krmení

Krásně zakladený plást se zásobami

ztuženy plastovým nálitkem. Jejich vzdálenost je cca o 2 mm kratší než délka horní loučky (415 mm) a tím rámky bez použití mezerníků drží „samy“ v nástavku. Je to zpočátku nezvyk, že je stěna „elastická“, ale vývoj je přínosem. V čelní stěně je obdélníkové očko, které lze uzavřít neprodyšně vložkou nebo uzavřít otevřenou, ale pro včely neproniknutelnou plastovou uzávěrou. Výhodou tohoto nástavku je jeho nízká hmotnost, odolnost proti poškození a vodě, včely jej nijak nevykusují, což potvrzují i přátelé, kteří nástavky již po dobu 8 let používají v praxi. Použitý materiál umožňuje včelám perfektní hospodaření s teplem. To přináší jistotu přezimování a rychlý jarní rozvoj. Čím dříve je na jaře hodně včel v úlu, tím více můžeme mít medu. Samozřejmě, že má i tato koncepce jisté nevýhody. Jsou tři. Za prvé, úl není ekologický, tak jako veškeré „megatuny“ polystyrenu na našich „ekologických“ fasádách domů, za druhé je třeba jej na zimu chránit na exponovaných stanovištích proti ptákům a za třetí není možné ho dezinfikovat parafínem.

K tomuto typu nástavku jsem vyvinul též plastové „stropo-víko-dno“ (Opravdu nevím, jak to jinak nazvat.) Toto víko je lehké, přesně a těsně padne na nástavek. Nemusím už nijak jinak uteplovat hlavu úlu. V lemování dna je vylišované malé česno, které jednak slouží k odvodu dešťové vody, pokud víko slouží jako víko a jednak jako skutečné česno, neboť toto univerzální víko používám také jako chovné dno pro tvorbu oddělků přímo do nástavku nebo při potřebě přeletáku.

Inovace třetí = kombinovaný úl

V souladu s trendy moderního včelaření jsem i já začal ověřovat výhody kombinovaného včelaření v případě, kdy spodní nástavek (plodištní) má větší výšku rámečku než nástavky další (medníkové). Výhody kombinovaného včelaření se prokázaly. Proto jsem převedl celý svůj včelařský provoz, jak úl Langstroth, tak i ty na 39 x 24 na kombinované včelaření. U Langstrothu to bylo jednoduché. Ten má vysoký nástavek v základní nabídce, tzv. 285 mm tzv. Jumbo. U „39 x“ bylo hledání delší. Kombinace 39 x 24 s 39 x 17 přinesl mnohé zlepšení, jako například lehčí medníkové nástavky, snadnější odvíčkování, snadnější rozšiřování, lepší využití výšky plástu 24 cm při jarním plodování atd., ale není to to pravé, ořečové. Výška plástu 27,5 cm, tzv. Univerzal II, je jen dalším krokem a výška plástu 30 cm tzv. Univerzal III je sice již velmi blízko ideálu, ale chce to 12 plástů (viz.

Brožura: Ošetřování včelstev v systému Dadant od Ing. Františka Kamlera či přednášky Ing. Cimaly). Měnit však půdorys, jak jsem výše napsal, nelze a vymýšlet a vyrábět další výšku nástavku považuji za příliš egoistické. Tedy pořád tomu něco chybělo. To „něco“ byla maximalizace plochy plástu pro plodování a uplatnění principu, že včely žijí spíše na výšku než na šířku (zase to pověstně „hnízdě ve stromě“). Nakonec padlo mé rozhodnutí vyvinout úplně staronový úlový systém. Tento systém využívá pro jeden plodištní „nástavek“ rámkovou míru 39 x 34,7 cm (tedy **plást přes dva nástavky** samozřejmě z **tvrzeného plástu 39 x 17 cm** + včelí mezera

7 mm) s 10 rámků v nástavku, která má právě onu maximální plochu pro plod. Plocha je o 6% větší než rámeček 44,8 x 28,5 cm, ale rámeček 39 x 34,7 cm je vyšší a hlavně je zateplený. Tedy podle zatím pouze dvouletého pozorování probíhá na zatepleném plástu 39 x 34,7 cm rychlejší jarní rozvoj než na tenkostěnném nástavku 44,8 x 28,5 cm. Ostatní nástavky (medníkové) mají rámky velikosti 39 x 17 cm, tedy lehké a budu zde používat tenkostěnné nástavky 39 x 17 s méně rámků tzv. větší rozteč plástů pro přestavbu a snadné odvíčkování elektrickým nožem.

Prozatím používám „nešťastné“ nástavky 39 x 24 cm jako medníkové. Mám jich moc a nemohu je hned vyřadit či prodat. Přesto však na 39 x 17 cm pomalu přecházím.

Technologií ošetřování včelstev v kombinovaných úlech existuje celá řada a uváděná nevýhoda horší výměny plodištních rámků je spíše jen strašákem a nepochopením. Pokud používáte další moderní

přístupy, jako je například přemetání včelstev na mezistěny, tvorba přeletáků, řádná tvorba oddělků atd., jde to velice dobře.

Shrnutí

Osobně si myslím, že tento systém 39 x 34,7 cm s 39 x 17 cm medníky v mém včelařském provozu postupně převládne, ba dokonce možná i před Langstrothem (kvůli zateplení a rozšíření české šířky 39 cm, jež při zateplení může obstát). Výhody kombinovaného včelaření jsou jasné. Od lepšího plodování začínaje, přes umožněnou manipulaci se zásobní komorou v podobě nízkého nástavku, lepší možnosti nalezení matky, snadnější získávání druhových medů, až po vymezení medu z díla, které nezažilo ošetřování chemickými přípravky. Velký plást je tak po většinu roku zároveň jakousi „mateří mřížkou“, jež matku více drží na velkém plástu než samotná mateří mřížka. Sladina tak lépe proudí nad plodové hnízdo, což má jednak vliv na minimalizaci rojové nálady a zároveň mohou včelařit bez mřížky. Nízké medníkové nástavky jsou lehké i s plásty s medem a včelařit je tak snadné jak pro profesionála, tak i pro staršího hobby včelaře. Na obrovském plodištním plástu krásně poznám, jak dobrá je matka a jak ucelené klade. Myslím si, že tento systém je vysoce vhodný pro naše včelařství od nížin po kopce a vyhovuje zejména těm, kteří nechtějí odejít od míry s šířkou rámečku 39 cm.

Miroslav Sedláček,
učitel včelařství a soudní znalec
sedlacek@vcelarstvisedlacek.cz

Zájezd do KYJEVA APIMONDIA 2013

Akce číslo 1305

Na základě rozhodnutí valné hromady cechu zahajujeme přípravu organizace zahraničního zájezdu.

Cíl: APIMONDIA KYJEV

Cena při naplnění nejméně 30 osob: přibližně 11 000 Kč na osobu

Kdy: Třídenní letecký výlet od 29. 9. 2013 (bude upřesněno); Informace: Hlavní organizátor Petr Samek (také na telefonu 606 881 462).

Ubytování v Kyjevě na 2 noci převážně v dvoulůžkových pokojích, stravování v podobě polopenze. Účast na výstavě, případně přednáškách podle zájmu. Okružní výlet autobusem po historických památkách Kyjeva. Pokud to bude možné, návštěva farmy poblíž Kyjeva. Program bude upřesněn podle zájmu přihlášených.

Kromě členů cechu je možné přihlásit rodinné příslušníky a je předpoklad, že k naplnění potřebného počtu pro dodržení ceny bude zájezd zpřístupněn ostatním včelařům. Cena by se již výrazně neměla měnit. Pro členy cechu bude z prostředků cechu uvolněna schválená částka, o tu se sníží poplatek na účastníka - člena cechu.

Termíny a postup:

Závazná přihláška do konce dubna 2013
e-mailem na: apiscech@gmail.com
Specifikovat počet osob

Složení zálohy 8 000 Kč do 15. května 2013
na účet cechu: 178014629/0600

Odhlášení bez sankcí do 30. června 2013
telefonicky 602 434 344

Doplatek do 30. srpna 2013 dle stanovené ceny
na účet cechu: 178014629/0600